

X. Rakennuskonttori.

Rakennuskonttorin insinööriosaston työpäällikön vuodelta 1911 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Katujen ja yleisten paikkain erinäisiä korjauksia varten oli menosäännössä osotettu arviolta 15,000 markkaa, mutta tämä summa ylitettiin Smk:lla 707: 52. Kadut ja yleiset paikat.

Kesän kuluessa päällystettiin I noppakivillä seuraavat kadut ja avonaiset paikat: Saunakadun pohjoinen kolmannes, määräraha 45,000 markkaa, kustannukset Smk 41,697: 02; Kanavatori ja Pohjoisranta saaristolaisveneiden kytkypaikan kohdalta, määräraha 15,000 markkaa, kustannukset Smk 15,291: 75; Kasarminkatu saman kadun kansakoulutontin n:o 21 viereltä, määräraha 6,000 markkaa, kustannukset Smk 7,690: 62; kaupungille kuuluva Erottajakadun osa, määräraha 26,800, kustannukset Smk 24,580: 28; Eteläranta tarkastuspaviljongin ja Makasiininrannan väliltä, määräraha 15,000 markkaa, kustannukset Smk 15,162: 44, sekä 9 metriä leveä ajotie viistoon Senaatintorin poikki Nikolainkadulta Aleksanterinkadulle, määräraha 21,000 markkaa, kustannukset Smk 21,697: 83. Sauna- ja Erottajakadun kiveämistä varten olleista määrärahoista säästyti, edellisestä 3,302 markkaa 98 penniä ja jälkimäisestä 2,219 markkaa 72 penniä, mikä osittain johtui siitä, että raitiotieyhtiön oli toimilupansa mukaisesti otettava osaa mainitun työn kustannuksiin, jota seikkaa ei ollut otettu huomioon kustannusarviota laadittaessa. Sitä vastoin ylitettiin Kanavatorin kiveämismääräraha Smk:lla 291: 75 ja Kasarminkadun kiveämismääräraha Smk:lla 1,690: 62, sen johdosta että eräät asfaltoimistyön kustannukset oli väärin pantu maksettaviksi tämän työn määrärahasta sekä syystä että kävi välttämättömäksi louhia kalliota kadun liikanousun alentamiseksi. Etelärannan korjausmääräraha ylitettiin Smk:lla 162: 44 sekä viistoon Senaatintorin poikki kulkevan ajotien määräraha Smk:lla 697: 83.

Tokankadun ja Kalastajatorin välinen kaupungille kuuluva Hernesaarenkadun osa päällystettiin ketokivillä. Määräraha oli 5,900 markkaa, kustannuksia Smk 5,685: 86.

Läntisen viertotien tasotus korttelin n:o 422 (museotontin) viereltä tuotti kustannuksia Smk 18,660:14 määrärahan ollessa 19,000 markkaa.

Pitkäsillan ja Sirkuskadun välisen Siltasaarenkadun laajentamiseksi länteen sekä katupinnan alentamiseksi oli menosääntöön pantu 70,300 markkaa. Sittemmin kuitenkin huomattiin tarpeelliseksi laajentaa mainittua katua myöskin korttelin n:o 300 tontille n:o 3, missä vanha puutalo oli vuoden varrella purettu, ja tämä työ voitiin suorittaa osotetulla määrärahalla. Kustannusarviota laadittaessa oletettiin nimittäin kaupungin kustantavan Siltasaarenkadun laajennetun osan noppakiveyksen, mutta tämä pantiinkin talonomistajain velvollisuudeksi. Vaikka siis suurempi ala oli tasotettu, säästy määrärahasta kuitenkin Smk 1,199:06.

Ylioppilastorin jalkakäytävään järjestämistä varten myönnetty 2,950 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 173:09, syystä että tämän työn yhteydessä eräs syöksykaivo täytyi muuttaa toiseen paikkaan.

1911 vuoden menosäännössä osotettiin 15,000 markkaa Itäisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin sen varrelle uutisrakennuksia jo oli tehty tai vuoden varrella teetettäisiin, jota paitsi rakennuskonttorilla oli samoja töitä varten käytettävänä vuodelta 1910 siirtyneitä varoja Smk 5,827:98. Vuoden varrella laajennettiin Itäistä viertotietä Kolmannen ja Viidennen linjan väliltä, ja oli tästä työstä kustannuksia Smk 18,264:39. Kumpaisenkin määrärahan säästö siirrettiin vuoteen 1912.

Eräiden kaupungin katuosain varsilla olevain kaiteiden uudistamisesta oli kustannuksia Smk 12,404:35 määrärahan ollessa 11,700 markkaa. Vanhain puukaiteiden sijaan pantiin 280 m. rautakaiteita, nimittäin 190 m. Vilhovuoren- ja Suvilahdenkadun varrelle sekä 90 m. pitkin satamaradan länsiviertä Hernesaaren- ja Munkkisaarenkadun välille. Näistä molemmista kaiteista oli kustannuksia noin 7,000 markkaa, kun taas vanhain puukaiteiden sekä hevosten seisotuspaikkain uudistamisesta ja korjauksesta oli kustannuksia noin 5,400 markkaa.

Pitkäsillan uudesti rakentamista varten oli rahasäännössä osotettu 787,500 markkaa. Tätä suurta siltatyötä ei kuitenkaan saatettu vuoden varrella loppuun, ja tämän johdosta syntynyt säästö siirtyi vuoteen 1912.

Kapteeninkadun puistikon viereinen Tehtaankadun jalkakäytävä teetettiin likimain lasketulla kustannusmäärällä 1,000 markalla.

Sörnäsin rantatie oli kahtena edellisenä vuonna päällystetty ketokivillä Hakaniementorin ja Vilhovuorenkadun väliltä. Jällellä olevan, Vilhovuoren- ja Pääskylänkadun välisen rantatien osan päällystämiseksi ketokivillä oli menosäännössä osotettu 10,700 markkaa, ja tästä määrärahasta säästy Smk 209:01.

Rahapajanrannan itäisimmän tavaravajan itäpuolisen, 30 metrin levyisen osan sekä kahden I. Satamakadun ja korttelin n:o 189 itäpuolitse kulkevan kadun suuntaan käyvän 10 m. leveän ajotien päällystämistä ketokivillä oli kustannuksia Smk 26,510:28. Määräraha oli 27,500 markkaa.

Vaihteiden ja risteyksien kustantamiseksi Rahapajanrannan itäosaan laskettuihin uusiin rautatieraitteisiin myönnetystä 5,700 markan lisämäärärahasta käytettiin ainoastaan Smk 3,922:63.

Leikkikentän laittamiseksi kortteliin n:o 127 Vuorimieskadun varrelle oli osotettu 9,200 markkaa. Tämän työn yhteydessä tasotettiin myös vähäinen lepopaikka korttelin luoteisosassa sekä siihen johtavat käytävät, ja oli näistä töistä kustannuksia Smk 9,429:54.

Vuori- ja Unioninkadun välillä korttelin n:o 41 ja Kaisaniemenpuiston halki kulkevan Vilhonkadun osan tasotukseen osotettu 53,800 markan määräraha käytettiin kokonaan tarkoitukseensa.

Helsinginniemen huvilakaupungissa tasotettiin kaikki vielä tasottamatta olevat tiet ja paikat. Rahasäännössä oli osotettu 16,400 markkaa Ehrensvärdtien tasottamiseksi Rehbinder- ja Armfelttien väliltä sekä 17,300 markkaa Engeltorin tasottamiseksi, lukuunottamatta istutuksia, mutta korttelissa n:o 230 oleva kuja lukuunotettuna. Tasotetut alat olivat, toinen 2,800 ja toinen 3,500 m². Kun mainitut työt teetettiin yhtärinnan, ei kustannuksia voitu aivan tarkoin jakaa, minkätähden ensinmainitusta määrärahadista säästyivät Smk 2,955:08, jota vastoin jälkimäinen ylitettiin Smk:lla 3,314:43. Kortteliin n:o 227 Ehrensvärdtien tontin n:o 17 länsipuolelle laitettavassa istutuksessa louhittiin kalliota noin 100 m³. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 574:60 määrärahan ollessa 700 markkaa.

Kalliossa ja Sörnäsissä tasotettiin seuraavat kadut:

Viides linja Itäisen viertotien ja Porthankadun väliltä, kaikkiaan 4,400 m², ja oli siitä kustannuksia Smk 75,860:77. Mainittua työtä varten oli vuonna 1910 osotettu 25,000 ja vuonna 1911 50,000 markkaa. Määrärahan kokonaissumma ylitettiin siis Smk:lla 860:77.

Työpaja- ja Panimokatu, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli 2,000 m². Kustannuksia oli Smk 6,390:88 määrärahan ollessa 6,000 markkaa.

Karjalankatu Porvoonkadun ja Eläintarhantien väliltä, yhteensä 4,800 m². Määrärahadista, 36,000 markasta, käytettiin Smk 35,945:42.

Viipurinkatu Porvoon- ja Kotkankadun väliltä, 3,200 m². Määrärahadista, 36,700 markasta, käytettiin Smk 35,941:54.

Porvoonkadun länsiosa Kristiinan- ja Kajaaninkadun väliltä. Tätä työtä varten oli rahasäännössä osotettu 28,000 markkaa, ja kustannuksia oli Smk 27,872:26. Tasotettu pinta-ala oli 2,000 m².

Korttelin n:o 332 tontti n:o 4 oli edellisenä vuonna raken-

nettu ja, jotta liikenne voisi päästä Kaikukujan puoleiselle ulko-
ovelle asti, täytyi mainittu kuja tasottaa sekä varustaa kivipor-
tailla. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 5,921: 95 määrärahan
ollessa 5,800 markkaa.

Töölön kaupunginosassa tasotettiin seuraavat kadut:

Nervanderkatu Ainokadulta Fjälldalinkadulle, 5,600 m². Määrä-
rahasta, 56,000 markasta, säästyivät Smk 4,258: 03.

Cygnaeuskatu Töölön- ja Nervanderkadun väliltä. Tasotusta
varten oli osotettu 21,700 markkaa, josta määrästä käytettiin Smk
20,729: 39. Pinta-ala oli 3,800 m².

Museokatu Töölön- ja Runebergkadun väliltä, 9,000 m². Tästä
työstä oli kustannuksia Smk 60,118: 33 määrärahan ollessa 61,000
markkaa.

Varsinaisessa kaupungissa tasotettiin:

Runebergkatu Fredrikin- ja E. Rautatiekadun väliltä, 6,700 m².
Kustannuksia oli Smk 39,860: 91 määrärahan ollessa 40,100 markkaa.

E. Rautatiekatu Fredrikin- ja Runebergkadun väliltä, 1,400 m².
Tästä työstä oli kustannuksia Smk 13,771: 78 määrärahan ollessa
14,000 markkaa.

Pormestarinrinteen, 1,300 m²:n, tasotusta varten oli kustannus-
arvioon merkitty 17,400 markkaa. Korttelin n:o 139 tontin n:o 1
omistaja oli kuitenkin kaupunginvaltuustolta anonut mainitun kadun
länsiosan alentamista, ja tähän tarkoitukseen osotettiinkin 4,000
markan määräraha. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 21,822: 52,
joten määräraha ylitettiin Smk:lla 422: 52.

Busholmassa toimeenpantavaa varastopaikkain järjestämistyötä
varten oli rahasäännössä osotettu 50,000 markkaa. Mutta kun vuo-
den varrella ei ollut hyväksytty mainitun saaren jaoitussuunnitel-
maa, ei siellä voitu mainittavampia töitä toimittaa, minkätähden
määrärahan säästö siirrettiin vuoteen 1912.

Bölen kaupunginosassa tasotettiin seuraavat kadut:

Bölenkatu Magdalenan- ja Esterinkadun väliltä, Esterinkatu
Bölen- ja Maistraatinkadun väliltä, Maistraatinkatu Esterin- ja Mag-
dalenankadun väliltä sekä Magdalenankatu ja Martankatu. Näistä
töistä oli kustannuksia yhteensä Smk 45,456: 11 määrärahan ollessa
50,000 markkaa. Tasotettu ala oli kaikkiaan 8,500 m².

Kanavia ja viemärejä varten myönnetty 29,000 markan määrä-
raha ylitettiin Smk:lla 3,934: 31. Kustannukset jakautuivat seuraavien
alitilien kesken:

Kanavat ja
viemärit.

Kanavat	Smk	13,950: 80
Kaivokset ja kaivot	„	17,071: 04
Ojat	„	1,912: 47
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>32,934: 31</u>

Täydennystöitä varten osotetusta 5,000 markan määrärahasta säästy Smk 145: 57.

Ehrensvärdtien alle korttelin n:o 232 tontilta n:o 25 Armfelttien alaiseen kanavaan sekä saman korttelin tontilta n:o 27 Rehbindertien alaiseen kanavaan laskettiin 250 m. 12" putkea, 5 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Kustannuksia oli Smk 10,516: 75 määrärahan ollessa 10,600 markkaa.

Engeltorin alle korttelin n:o 226 tontilta n:o 5 Rehbindertien alaiseen kanavaan laskettiin 30 m. 12" putkea sekä 1 tarkastuskaivo Smk:n 2,013: 10 kustannuksilla määrärahan ollessa 2,050 markkaa.

Engeltorin alle Armfelttielle asti mainittua toria etelässä rajoittavan istutuksen halki laskettiin 85 m. 12" putkea sekä 2 tarkastuskaivoa. Kustannuksia oli Smk 3,832: 13 määrärahan ollessa 3,800 markkaa.

Engeltorin alle Ehrensvärdtielle asti mainittua toria lännessä rajoittavan istutuksen halki laskettiin 55 m. 12" putkea sekä 1 tarkastuskaivo. Kustannuksia oli Smk 2,886: 93 lasketun määrän, 3,000 markan, sijasta.

Karjalankadun alle Loviisankadun ja Alppilantien välille laskettiin 145 m. 12" ja 65 m. 15" putkea, 4 tarkastus- ja 4 syöksykaivoa kaikkiaan Smk:n 9,213: 86 kustannuksilla. Määräraha oli 9,300 markkaa.

Viipurinkadun alle korttelin n:o 373 tontilta n:o 14 Kotkankadun alaiseen kanavaan asti laskettiin 220 m. 12" putkea ynnä 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Kustannuksia oli Smk 9,225: 88 määrärahan ollessa 9,600 markkaa.

Runebergkadun alle korttelin n:o 217 tontilta n:o 3 E. Rautatiekadulle asti tehtiin 200 m. pituinen laskukanava 12" putkesta sekä 3 tarkastus- ja 3 syöksykaivoa. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 6,229: 02 määrärahan ollessa 6,500 markkaa.

E. Rautatiekadun alainen, Fredrikinkadulta Leppäsuonkadulle sekä viimeksi mainitun kadun alitse Nordenskiöldkadun alaiseen kanavaan kulkeva 545 m. pitkä kanava tehtiin 225 m:n pituudelta 12" ja 320 m:n pituudelta 18" putkesta sekä varustettiin 7 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla kaikkiaan Smk:n 19,795: 87 kustannuksilla. Määräraha oli 19,700 markkaa.

Nervanderkadun viereisten tonttien kuivattamiseksi oli ehdotettu teetettäväksi 280 m:n pituinen 12" kanava sekä siihen sijoitettavaksi 4 tarkastus- ja 5 syöksykaivoa korttelin n:o 407 tontin n:o 5 ja korttelin n:o 425 tontin n:o 12 välille, mutta syystä että korttelin n:o 424 tontti n:o 1 vietti vahvasti Museokatua päin, täytyi 40 m. pitkä 12" kanava tehdä mainitulta tontilta Museokadun alaiseen

kanavaan sekä varustaa 1 tarkastuskaivolla, minkä johdosta määräraha 11,900 markkaa ylitettiin Smk:lla 697: 63.

Cygnæuskadun alle korttelin n:o 435 tontilta n:o 12 lähtien tehtiin 80 m. pitkä kanava 12" putkesta sekä varustettiin 1 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla likimain lasketulla kustannusmäärällä 3,400 markalla.

Museokadun alle Minervakadulta Töölönkadun alaiseen kanavaan sekä Ahlqvistkadulta Runebergkadulle asti teetetty 15" kanava oli 380 m. pitkä sekä varustettiin 6 tarkastus- ja 7 syöksykaivolla. Kustannuksia oli 14,628 markkaa määrärahan ollessa 14,600 markkaa.

Museokadun alle Aurorakadun ja Läntisen viertotien välille ei voitu kanavaa vuoden varrella rakentaa, syystä että menosääntöön ei ollut merkitty määrärahaa mainitun katuosan tasottamista varten. Määräraha siirtyi sentähden vuoteen 1912.

Arabian huvila-alueella laskettiin vuoden varrella 110 m. 12" putkea, 40 m. 15" putkea, 120 m. 18" putkea ynnä 6 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Kustannukset nousivat likimittäin myönnettyyn rahamäärään 8,600 markkaan.

Topeliuskadun alitse kaupungin nykyisen vaivaistalon alueelle vievää kanavaa jatkettiin 320 m:n pituudelta tekemällä 260 m. 18" ja 60 m. 12" putkesta sekä varustamalla se 5 tarkastus- ja 4 syöksykaivolla. Määrärahasta, 9,700 markasta, säästyivät Smk 2,008: 80, syystä että putkijohdon kävi siirtäminen niin, että kallionlouhinta suurelta osalta vältettiin.

Katkaisevan kanavan teettämiseksi Kaisaniemen puiston halki yhdistämään Kaisaniemen ravintolan kohdalla Töölönlahteen laskevaa viemäriä Siltavuorenrannan alaiseen kanavaan oli osotettu 47,000 markkaa. Rautatiehallituksen kanssa neuvoteltua täytyi kanavan alkuperäistä suuntaa jonkin verran muuttaa, niin että viemäri alkoi jo Läntiseltä viertotieltä ja tuli 700 m. pitkä laskettujen 540 m:n sijasta. Kanavaa tehtiin 250 m. 121 sm. korkeista sekä 450 m. 105 sm. korkeista sementtiputkista ja se varustettiin 10 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla. Työstä oli kustannuksia Smk 49,094: 80, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 2,094: 80.

Vesisäiliönkadun alle korttelien n:o:jen 372 ja 373 välille laskettiin 80 m. pitkä viemärijohto 12" putkesta ja tehtiin siihen 1 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa Smk:n 3,154: 79 kustannuksilla. Määräraha oli 3,400 markkaa.

Bölen kaupunginosassa laskettiin: 280 m. 18" putkea Bölenkadun alle, 35 m. 12" putkea Maistraatinkadun alle, 60 m. 12" putkea Martankadun alle, 100 m. 18" putkea Magdalenankadun alle sekä tehtiin 10 tarkastus- ja 8 syöksykaivoa. Kustannuksia oli kaikkiaan Smk 22,230: 45 määrärahan ollessa 22,400 markkaa.

Pormestarinrinteen alainen, 95 m. pitkä 12" kanava ynnä 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa tehtiin likimäärin osotetulla määrärahalta 5,300 markalla.

Erään sähkölaitoksen alueella olevan viemärijohdon muuttamiseksi toiseen paikkaan tehtiin 290 m. pitkä 120 sm. korkea viemärijohdot pitkin Sörnäsintietä Vilhovuorenkadulta etelään. Sen ohessa teetettiin mainittuun johtoon 5 tarkastuskaivoa. Tämän työn kustannukset ylittivät myönnetyn 20,000 markan määrärahan Smk:lla 1,831: 32, syystä että työtä täytyi jouduttaa ja sentähden ajoittain teettää yötä ja päivää.

Teiden erinäisiä korjauksia varten oli osotettu 10,000 markkaa, mutta vuoden varrella toimitetuista tarpeellisista korjauksista oli kustannuksia Smk 12,265: 01.

Tiet.

Viertoteiden erinäisiä korjauksia varten oleva 15,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 650: 82.

Viertotiet.

Pitkin Läntistä viertotietä Roosavillakadulta Nimrodkadulle teetettiin jalkakäytävä Smk:n 4,054: 51 kustannuksilla määrärahan ollessa 4,000 markkaa.

Jalkakäytävän teettämiseksi pitkin Itäistä viertotietä Hermanista Toukolaan oli rahasäännössä osotettu 7,100 markkaa, mutta määräraha ylitettiin Smk:lla 1,252: 80, syystä että tarvittava täyte- maa täytyi kuljettaa etäiseltä paikalta, minkä johdosta kuljetus- kustannukset kohosivat.

Kustannuksia rantasiltain, siltain y. m. erinäisistä korjauksista oli Smk 31,885: 96, joka summa jakautui seuraavain alitilien kesken:

Satamat.

Satamat	Smk	3,587: 54
Rantasillat	"	8,751: 94
Sillat	"	8,521: 71
Pojut	"	1,610: 50
Nostorana	"	54: 15
Väliaikaiset laiturit	"	4,647: 14
Aallonmurtaja	"	341: 35
Täytetyöt	"	3,798: 14
Sekalaista	"	573: 49

Yhteensä Smk 31,885: 96

Rahasäännössä oli näitä töitä varten osotettu 25,000 markkaa, ja määrärahan ylitys johtui siitä, että edellä mainitut korjaukset, joita ei ollut voitu laskea budjettia laadittaessa, täytyi ehdottomasti teettää.

Jäillemenosilloista ynnä laiturien ja jäärailojen viereisistä aidoista oli kustannuksia Smk 6,727: 41 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Satamain ruoppaukseen oli osotettu 20,000 markkaa, mutta tämä rahamäärä ylitettiin Smk:lla 2,196: 10, jotta saataisiin aikaan höyrylaivaliikenne Sörnäsiin teetetylle uudelle tiilenpurkauslaiturille.

Ruoppavarastopaikan järjestämiseksi sähkö- ja kaasulaitoksen tonttien rantaan Sörnäsissä osotettu 7,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 1,702: 23.

Sörnäsin läntisen sillan laajentamisesta ja pitentämisestä oli kustannuksia Smk 21,096: 81. Määräraha oli 22,000 markkaa.

Kustannuksia Sörnäsin keskimäisen sillan jatkamisesta ja laajentamisesta oli Smk 26,119: 76 määrärahan ollessa 26,300 markkaa.

Pohjoissataman T-muotoisen sillan keskiosan korjaamisesta oli kustannuksia Smk 8,215: 55 lasketun määrän 8,400 markan sijasta.

Taivallahden partaalla oleva vaivaistalon laituri rakennettiin uudestaan Smk:n 3,335: 57 kustannuksilla. Määräraha oli 4,000 markkaa.

Sinivuorenmaan lounaisrannassa oleva yleinen laituri rakennettiin uudestaan Smk:n 2,214: 54 kustannuksilla. Tätä työtä varten oli rahasäännössä osotettu 2,100 markkaa.

Eteläsataman eteläisen laiturisiiven itäosan korjauskustannukset nousivat likimittäin laskettuun summaan 5,500 markkaan.

Makasiininrannan puusta olevan osan uudistamiseen osotettu 17,700 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 1,434: 33, syystä että korjausta täytyi toimittaa laajemmalla kuin oli laskettu.

Hietaniemen kaatolaiturin korjauksesta oli kustannuksia Smk 103: 56 yli osotetun määrärahan 4,000 markan.

Sörnäsin satamassa teetettiin kaasulaitoksen rantaan 100 m. pitkä tiilenpurkauslaituri Smk:n 34,993: 78 kustannuksilla tarkoitukseen osotetun määrärahan ollessa 34,300 markkaa.

Merisatamaan teetettiin väliaikainen purkauslaituri, jota varten osotetusta 3,600 markan määrärahasta säästyivät Smk 803: 18.

Merisatamaan teetetävää kytkylaituria varten osotettu 775 markan määräraha käytettiin miltei kokonaan tarkoitukseensa.

Työkalut.

Erinäisten työkalujen ostoon ja korjaukseen käytettiin Smk 9,988: 60. Huomattavammista tähän tiliin tehdyistä ostoista mainittakoon: 2 hevoskiertomyllyä, 2 rautapiiruranaa, 400 m. työraiteita, 2 tasapunnituskonetta, 2 diafragmapumppua, lapioita, rautakankia, moukareja, reunaustaltoja, piikkikuokkia, noppakivivasaroita y. m. Rahasäännössä osotettu määräraha oli ainoastaan 7,000 markkaa, joka siis ylitettiin Smk:lla 2,988: 60.

Kuuden vanhan kasteluvaunun muutostöistä oli kustannuksia laskettu määrä 3,600 markkaa.

Lakaisukoneen ostoon myönnetystä 1,800 markan määrärahasta säästyivät Smk 56: 80.

Kahden ruoppaproomun korjauksesta oli kustannuksia Smk 6,460: 07 määrärahan ollessa 6,000 markkaa.

Täydellisen, höyrykattilalla, porilla y. m. varustetun porakoneen ostoon oli osotettu 5,000 markkaa, mutta kun tällä rahamäärällä ei saatu sekä porakonetta että kattilaa, ostettiin ainoastaan ensinmainittu 2,180 markalla ja ylijäämä siirrettiin vuoteen 1912 lisämäärärahan kera käytettäväksi höyrykattilan ostoon.

Kustannuksia hengenpelastuskalujen y. m. kunnossapidosta oli Smk 4,036: 92. Määräraha oli 4,000 markkaa.

Sekalaista.

Virutushuoneiden ja viruslaiturien erinäistä hoitoa ja korjausta varten osotetusta 10,000 markan määrarahasta säästyi Smk 1,796: 50, syystä että useat virutushuoneet olivat jonkin osan vuotta terveydenhoitolautakunnan käskystä suljettuina.

Merisataman ja Sörnäsän rantatien kahden virutushuoneen korjausta varten osotettu 3,600 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 963: 44 ja kahden avonaisen viruslaiturin korjausmääräraha 2,400 markkaa Smk:lla 210: 47.

Hengenpelastuskalujen ostoon käytettiin 2,500 markkaa, jonka rahamäärän kaupunginvaltuusto oli osottanut mainittuun tarkoitukseen.

Määrärahoja kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Åggelbyn kartanossa toimitetuista korjauksista oli kustannuksia Smk 1,588: 70. Kaupunginvaltuusto oli tähän tarkoitukseen myöntänyt 1,700 markkaa.

Tavaravajoihin sisustettiin vuotien säilytyshuoneita kaupunginvaltuuston osottamalla 700 markan summalla.

Kaupungille kuuluvan Neljännen linjan osan viertämiseen vuonna 1910 osotetusta määrarahasta oli järeillä Smk 8,186: 80, ja kuluneena vuonna päällystettiin sekä katu että jalkakäytävä, jolloin määrarahasta jäi käyttämättä Smk 864: 99.

Nostamattomia määrärahoja.

Rahapajanrannan itäiseen suuntaan kulkevan ajotien kiveäminen, jota varten 1910 vuoden rahasăännössä oli osotettu 40,800 markkaa, suoritettiin vuoden varrella loppuun, ja määrarahasta säästyi Smk 3,172: 71.

Töölönkadun tasotusta Dagmar- ja Aurorakadun väliltä, Arkadiakadun tasotusta E. Rautatie- ja Henrikinkadun väliltä sekä ruoppavarastopaikan järjestämistä Sörnäsän niemekkeelle, joita töitä varten olivat määrarahat siirtyneet edelliseltä vuodelta, ei voitu teettää, minkätähden määrarahat edelleen siirrettiin vuoteen 1912.

Edelliseltä vuodelta siirtyneestä, Hakaniemenrannan rantasillan pohjoisosan rakentamiseen myönnetyn määrärahan säästöstä Smk:sta 3,296: 51 käytettiin vuoden varrella Smk 3,275: 03.

Säästöpankinrannan tasotus ja viertäminen suoritettiin vuoden

varrella loppuun, ja säästyivät tarkoitusta varten 1909 vuoden rahassäännössä osotetusta 7,000 markan määrärahasta Smk 735: 67.

Vuonna 1908 myönnettyä määrärahaa Hakaniementorin päällystämiseen II noppakivillä Sörnäsintien rantatien jatkoksen pohjoispuolelta ei kuluneenakaan vuonna käytetty, minkätähden määräraha edelleen siirrettiin vuoteen 1912.

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus huonerakennusosaston töistä vuonna 1911 oli seuraava:

Rakennukset
ja talot.

Erinäisten korjausten määräraha oli 46,925 markkaa, josta rahamäärästä oli töiden valmistuttua säästynyt Smk 1,901: 63.

Lumenkuljetukseen y. m. kaupungin taloista osotettu 6,000 markan määräraha on osin kuluneena vuonna sattuneiden runsaiden lumisateiden ja osin senkin johdosta että rakennusten ja talojen luku vuosi vuodelta lisääntyy, osottautunut riittämättömäksi tarkoitukseensa ja sentähden ylitetty Smk:lla 2,850: 89.

Varahöyrykattilain hankkiminen sekä Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen korjaukset, joita tarkoituksia varten oli osotettu 12,600 markkaa, maksoivat Smk 13,242: 92, joten myönnetty määräraha ylitettiin Smk:lla 642: 92.

Raatihuoneen ja kaupunginkirjaston sisäisistä korjauksista, poliisilaitoksen käytettävänä Aleksanterinkadun taloissa n:oissa 22 ja 24, Pengerkadun 5:ssä ja Ratakadun 10:ssä olevissa huoneistoissa toimitetuista erinäisistä korjauksista, eteläisen ja pohjoisen palotornin ynnä paloasemain korjauksista, Marian sairaalan erinäisistä korjauksista sekä istutusten laittamisesta sairaalan vierelle, Makasiininrannan tavaravajain korjauksista sekä Katajanokan tavaravajain samanlaisista töistä oli kustakin kustannuksia vähemmän kuin oli laskettu, joten vastaavista määrärahoista kustakin säästyivät Smk 746: 85, 388: 37, 291: 31, 293: 59, 858: 62, 276: 07, 616: 52, 1,728: 50, 777: 65 ja 376: 13.

Kaupunginkirjaston tuulluutuksen parantamiseksi myönnetystä 4,800 markan määrärahasta käytettiin vuoden varrella ainoastaan Smk 204: 54 ja ylijäämä, Smk 4,595: 46, siirrettiin 1912 vuoden budjettiin. Tämä johtui siitä, että vuoden varrella nostettiin kysymys Rikhardinkadun varrella olevan kirjastotalon laajentamisesta ja uudestirakentamisesta, ja oli kaupungin yleisten töiden hallituksen päätöksen mukaan kysymys rakennuksen tuulluutusolojen parantamisesta ratkaistava siinä yhteydessä.

Erinäisistä Bengtsärin kasvatuslaitoksen korjaustöistä oli kustannuksia Smk 12,805: 78 määrärahan ollessa 8,000 markkaa. Vajaus,

Smk 4,805: 78, joka siirrettiin 1912 vuoden budjettiin, syntyi pääasiallisesti siitä, että työn jatkuessa yksissä neuvoin rahatoimikamarin ja kasvatuslautakunnan edustajain kanssa päätettiin työt teettää tuntuvasti laajemmassa mitassa kuin aikaisemmin oli ajateltu.

Seurahuoneen samanlaisista töistä oli laajain, ehdottomasti tarpeellisten katonkorjausten johdosta kustannuksia Smk 9,661: 07 lasketun määrän 7,000 markan sijasta, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 2,661: 07. Vajaus siirrettiin ja merkittiin 1912 vuoden budjettiin.

Kaupungin talojen sähköjohtojen uudistukseen myönnetystä 10,500 markan arviomäärärahasta säästy, sittenkun eräät työt oli suoritettu, Smk 6,826: 18, joka summa siirrettiin vuoteen 1912 käytettäväksi samanlaisiin tarkoituksiin tarpeen mukaan.

Uuden työ- ja vaivaistalon, uuden kulkutautisairaalan, Hieta-niemen- ja Kristiinankadun varrella olevain kunnan työväenasuntojen työt sekä Vallilaan hankkeissa olevain työväenasuntojen ynnä Kallion kansakoulutalon valmistelutyöt suoritettiin erikoisten rakennustoimikuntain silmälläpidon alaisina.

Erinäiset Kallion uuden paloaseman valmistavat työt, piirustukset sekä osa rakennustarpeita y. m. on pantu kirjaan Smk:n 12,637: 39 arvoiseksi, jota vastoin määrärahan ylijäämä, Smk 137,362: 61 on siirretty 1912 vuoden budjettiin.

Vuoden varrella valmistunutta Hermannin uutta paloasemaa ryhdyttiin käyttämään tarkoitukseensa elokuun 1 päivästä. Tätä rakennusta varten myönnetty 25,000 markan määräraha riitti niiden kahden rakennuksen teettämiseen, mitkä asemalla on. Tässä yhteydessä kuitenkin oli tarpeellista teettää erinäisiä tasotustöitä, joita varten määräraha oli merkitty 1912 vuoden budjettiin. Osa viimeksi mainituista töistä täytyi kuitenkin teettää jo vuonna 1911, jotta asema täysin vastaisi tarkoitustaan. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 821: 07.

Korkeavuorenkadun talon n:o 39 oston 125,000 markasta sekä Sipooseen rakennettavaa kunnan uutta mielisairaalaa varten tarpeellisen maan oston Smk:sta 67,702: 30 toimitti rahatoimikamari.

Kallion uuden kaupunginkirjastotalon rakennustyöt aloitettiin vuoden varrella ja edistyivät niin, että rakennus saatiin katon alle ennen kylmän vuodenajan alkamista. Rakennusta varten myönnettyä 200,000 markan määrärahaa ei käytetty kokonaan, syystä ettei töitä suoritettu vuoden varrella loppuun. Vuoden säästö Smk 84,863: 05 siirrettiin sentähden 1912 vuoden budjettiin.

Tehtaankadun kansakoulun erinäisiä maalaustöitä varten osotetusta määrärahasta oli töiden valmistuttua säästynyt Smk 137: 50,

kun taas erinäisistä Marian sairaalan talli-, vaja- ja jääkellarirakennuksissa toimitetuista rakennustöistä, joita varten oli myönnetty 15,750 markkaa, oli menoja Smk 17,563: 72, pääasiallisesti sen johdosta että kahden laskujohdon louhintatöiden kustannukset nousivat yli lasketun määrän.

Vanhankaupungin uusi poliisivartiotupa otettiin käytäntöön vuoden viimeisenä kuukautena, vaikkeivät kaikki työt silloin vielä olleet loppuun suoritettut. Kun 1912 vuoden budjettiin oli merkitty määrärahoja eräitä tarpeellisia louhinta- ja tasotustöitä varten ja osa näistä niinkään oli jo vuonna 1911 suoritettu, siirrettiin vajuus, Smk 1,480: 52, vuoteen 1912.

Eläintarhan urheilukentän vierelle rakennettavaa pukeutumispalviljonkia varten myönnettyä 10,000 markan apurahaa ei käytetty vuoden varrella, syystä että yhtiötä puheena olevan rakennuksen teettämistä varten ei ollut saatu aikaan, niinkuin tätä menoerää rahasaäntöön merkittäessä oli edellytetty.

Ratakadun kansakoulun viereisten katujen ja jalkakäytäväin kiveämistä sekä koulutalon maalaustöitä varten myönnetty määräraha ylitettiin Smk:lla 2,332: 39, pääasiallisesti sen johdosta että työt suoritettiin jonkin verran laajemmin kuin alkuaan oli edellytetty.

Siltavuorenrannan ja Katajanokan pohjoisrannan uusien käymäläin ynnä vuonna 1910 alotettujen, Bengtsärin kasvatustalokseen kuuluvan Södergårdin kivitalon muutosrakennustöistä oli kustannuksia likimittäin sama määrä kuin oli laskettu; ensinmainitun työn määrärahasta, 3,000 markasta, säästyivät Smk 25: 66, jälkimäinen määräraha, 15,000 markkaa, ylitettiin Smk:lla 621: 08.

Edellä mainittujen töiden lisäksi on kaupunginvaltuuston erinäisten määräysten johdosta teetetty seuraavat työt, nimittäin: Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen muutostyöt, määräraha 800 markkaa, kustannukset Smk 828: 62, vajuus Smk 28: 62; erinäiset köyhäinasianajajan huoneiston sisustustyöt, määräraha 700 markkaa, kustannukset 700 markkaa; kulkutautisten hevosten talli, määräraha 2,500 markkaa, kustannukset Smk 1,362: 20, säästö Smk 1,137: 80; sotaväen majoitus poliisimaneesiin, määräraha 13,500 markkaa, kustannukset 13,500 markkaa; Vilhon- ja Puutarhakadun varrella olevan kaupungin talon muutostyöt, määräraha 10,000 markkaa, kustannukset Smk 12,110: 84, vajuus Smk 2,110: 84; Hakasalmen huvilan sisäiset korjaustyöt, määräraha 1,500 markkaa, kustannukset Smk 3,917: 71, vajuus Smk 2,417: 71, siirretty 1912 vuoden samalaisten töiden määrärahaan; raatihuoneessa olevan asianajajan työ- ja odotushuoneen sisustus, määräraha 500 markkaa, kustannukset Smk 751: 19, vajuus Smk 251: 19; tullikamarin sisustustyöt, määräraha 500 markkaa, kustannukset Smk 318: 85, säästö Smk 181: 15.

Koleraparakkien muutosrakennustyöstä, jota varten oli myönnetty 23,000 markan arviomääräraha olematta asian ratkaisussa noudatetun suuren kiireen johdosta ehditty laatia tarkkaa kustannusarviota, oli kustannuksia Smk 9,742: 66 enemmän kuin määrärahaa oli osotettu. Tämä määrärahan ja kustannusten välinen suuri ero johtui osin edellä mainitusta asianlaidasta, osin myös siitä, että puheena olevia töitä täytyi jouduttaa, jotta ne ehtisivät valmistua terveydenhoitoviranomaisten määräämän ajan kuluessa. Terveydenhoitoviranomaisten toimesta lieneekin kaupunginvaltuustolle tai valmistusvaliokunnalle tehty ilmoitus, että arviomääräraha olisi osottautuva riittämättömäksi.

Huonerakennusosastoa varten vuokratun huoneiston korjauskustannuksiin oli osotettu 2,400 markkaa, josta määrärahasta säästy Smk 410: 16.

Paitsi edellä lueteltuja töitä varten on vuoden varrella laadittu suuri joukko piirustuksia ja suunnitelmia, joista mainittakoon: Hermannin uuden paloaseman, Vanhankaupungin uuden poliisivartiotuvan, Kallion uuden kansankirjastotalon pää-, työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Forsbyn työ- ja vaivaistalon rakennuksen D ja Bengtsårin Södergårdin kivitalon muutosrakennustyön muutetut piirustukset, kulkutautisairaalan rakennusten I, II, IV, V ja IX työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Hakaniementorin uuden kauppahallin luonnospiirustukset, Eläintarhan vesisäiliön muutosrakennustyön, vesijohtolaitoksen uuden vesisäiliön, uuden työ- ja vaivaistalon portinvartijantuvan ja ruumiinavaushuoneen luonnospiirustukset sekä vihdoinkin Pitkäsillan, erinäisten vajain, käymäläin y. m. eräiden rakennustaiteellisten yksityiskohtain piirustukset.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin antama kertomus kaupunginasemakaavaosaston töistä vuonna 1911 oli seuraava:

Sittenkun Helsingin kaupunginasemakaava-toimikunta kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti oli 1910 vuoden päättyessä lakannut toimimasta ja toimikunnan tehtävät oli annettu kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi, on kaupunginasemakaavaosaston johtaja välittömästi jatkanut niitä töitä, joita kaupunginasemakaava-toimikunta aikaisemmin oli valmistellut, mutta ei ehtinyt loppuun suorittaa.

Tärkeimpänä näistä töistä mainittakoon erään Meilansin osan sekä emäradan itäpuolella Kottbyn pysäkin luona sijaitsevain alueiden kaupungille kuuluvain osain kaupunginasemakaavain laatiminen, jotka molemmat asemakaavat vuoden varrella valmistuivat, annettiin hallituksen tarkastettaviksi ja saavuttivat sen hyväksymisen.

Kaupungin-
asemakaava-
osaston työt.

Paitsi näitä alueita varten laadittiin ehdotukset XV kaupunginosan ja erään XIV kaupunginosan alueen sekä eräiden Karjalankatua XII kaupunginosassa ympäröiväin korttelien kaupungin-
asemakaavain muutoksiksi. Ensiksi mainittu ehdotus, jonka hallitus hyväksyi kaupungin-
asemakaavaosaston laatimassa muodossa, aiheutti lääkintöviranomaisia tekemään anomuksen sen Espoonkadun
osan poistamisesta, mikä nykyään voimassa olevassa asemakaava-
vassa jää korttelien n:o:jen 526 ja 527 väliin; jälkimäinen ehdotus,
jota hallitus niinkään puolsi, laadittiin sen johdosta että rahatoimikamarissa oli nostettu kysymys pienehkön huvilakaupungin perustamisesta Eläintarhaan. Tätä huvilakaupunkia varten laati osasto rakennusjärjestyksenkin, jota paitsi ryhdyttiin laatimaan suureen mittakaavaan tehtävää erikoiskarttaa mainitusta kaupunginosasta asemakaavaan piirrettyine rakennusasemineen.

Hallituksen käskystä laati kaupungin-
asemakaavaosasto suunnitelman Kaisaniemen puiston järjestämiseksi, jonka suunnitelman hallitus vähäisin muutoksin hyväksyi.

Suuremmista töistä, jotka vuoden varrella pantiin alulle, mutta osin jäivät keskeneräisiksi, osin palautettiin osastoon uudestaan suunniteltaviksi, mainittakoon: ehdotus Eläintarhan uudesti järjestämiseksi sekä suuren, yhtäjaksoisen keskuspuiston suunnittele-
miseksi Helsinkiin, ehdotus huvilakaupungin järjestämiseksi nykyiseen tehdaskortteliin n:o 178 VI kaupunginosaan, ehdotus laivaveistämötontin käyttämiseksi sekä Kaivopuiston ja Munkkisaaren välisen merenrannan järjestämiseksi ja kaunistamiseksi.

Sen ohessa suoritti kaupungin-
asemakaavaosasto moniaita sille kuuluvia pienempiä töitä, niinkuin karttoja kaupunginvaltuuston päättämää kaupungin-
asemakaavanmuutoksia varten, ehdotuksia Töölön kaupunginosan korttelien sisäisiksi rakennusrajoiksi sekä hallituksen kokouksissa kaupungin-
asemakaava-asioiden käsittelyä varten tarpeellisia piirustuksia, jota paitsi hallitukselle annettiin kirjallisia lausuntoja ja promemorioita kaikkien suurempain kaupungin-
asemakaava- ja puistosuunnitelmain yhteydessä, joita kaupungin-
asemakaavaosasto antoi hallituksen tarkastettaviksi.

Geodeettisen
osaston työt.

Kaupungingeodeetin laatimassa geodeettisen osaston vuonna 1911 suorittamain töiden luettelossa oli seuraavat määrät erilaatuisia toimituksia y. m.:

Tontinmittauksia	155
Tontinarvioimisia	109
Huvila- ja varastopaikkain y. m. maankatsel- muksia	62

Kolmivuotiskatselmuksia	68
Käymäläkatselmuksia	2
Tarkastuskatselmuksia	90
Rajanpaalutuksia ja kivijalankatselmuksia	138
Mittauskirjan jäljennöksiä	10
Maatiluksien, varastopaikkain y. m. karttoja ..	12

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtajan vuodelta 1911 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Puhtaanapitolaitoksen menot vuonna 1911 ovat tuntuvasti ylittäneet rahasääntöön merkityt määrärahasummat katujen puhtaanapidon melko suuren laajenemisen johdosta VI, XIII ja XIV kaupunginosassa sekä viertoteillä ja teillä. Mainitut kaupunginosat on ennen lakaistu ainoastaan kerran tai kahdesti viikossa, mutta liikenteen lisääntymisen johdosta on ne nyttemmin lakaistu päivittäin. Ajoteiden hiekoitus hevosten liukastumisen estämiseksi on tässä kohden kovennettujen vaatimusten johdosta vuonna 1911 ulotettu uusiinkin katualoihin. Sama on laita katujen kastelunkin, jota viimekesäisen vähäisen sademäärän johdosta täytyi toimittaa miltei herkeämättä. Se seikka ettei lisämäärärahaa katujen puhtaanapitoa varten anottu, johtui osaksi siitä, että puhtaanapitolaitos oli laskenut saavansa tuloja katujen puhtaanapidosta VI kaupunginosassa, mutta kun sikäläisiä oloja ei saatu vuoden varrella järjestetyiksi, ei mainituista töistä kirjoitettu laskuja.

Puhtaanapito-
toiminta.

Puhtaanapidon kustannukset jakautuivat eri tilien kesken seuraavasti:

Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoon käytettiin vuoden varrella Smk 2,231: 49 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Vartijain palkkauksesta oli kustannuksia Smk 11,658: 03 osotetun määrän 7,000 markan sijasta. Määrärahan ylitys johtui siitä, että kaatopaikoilla olevain vartijain palkkaus oli pantu maksettavaksi tältä eikä edelliseltä tililtä, joka sentähden osottaa säästöä Smk 2,768: 51.

Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapitoon oli osotettu 15,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 24,604: 43. Kaupungin yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapitomääräraha on nykyisten terveyshoidollisten vaatimusten johdosta aivan liian niukka, erittäinkin sittenkun näissä laitoksissa käytetystä vedestä nyttemmin on suoritettava vesijohtolaitokselle korvaus, jota varten ei ollut määrärahaa 1911 vuoden rahasäännössä.

Käymäläin ja mukavuuslaitosten korjauksia varten oli osotettu 2,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 1,877: 48.

Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 139,048: 52 lasketun määrän 115,000 markan sijasta. Tämän määrärahan riittämättömyys johtuu puhtaana pidettävään katualain suuresta lisääntymisestä sekä ajanmukaiselle puhtaanapidolle nyttemmin asetetuista suurista vaatimuksista. Tämän työn kustannukset jakautuivat seuraaviin eriin:

Työnjohto	Smk	6,000: —
Työkalut	„	5,019: 52
Lakaisu	„	57,508: 29
Rikkainkuljetus	„	33,348: 80
Lumenkuljetus	„	23,946: 85
Auraaminen	„	1,940: 40
Hiekoitus	„	11,284: 66
Yhteensä Smk		139,048: 52

Keskikaupungin katujen kastelusta oli kustannuksia Smk 23,576: 22 osotetun määrän 15,000 markan sijasta. Määrärahan ylitys johtui siitä, että nyttemmin kastellaan ei ainoastaan keskikaupungin vaan laidempanakin olevain kaupunginosain katuja ja että vuoden varrella satoi vähän.

Vedenkulutusta varten oli osotettu 14,500 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 21,055: 60. Tämän määrärahan ylitys johtui siitä, että rahasääntöön oli määräraha pantu ainoastaan arviolta eikä aikaisemman kokemuksen pohjalla.

Viertoteiden puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 51,360: 86 määrärahan ollessa 40,000 markkaa. Viertoteiden liikenteen lisääntymisen johdosta on osottautunut tarpeelliseksi muuttaa niiden puhtaanapitoa. Lähempänä kaupunkia sijaitsevat viertotiet lakaistaan nykyään kahdesti eikä vain kerran päivässä sekä loitompana sijaitsevat osat kerran päivässä eikä vain kahdesti viikossa. Määräraha on tästä syystä ylitetty, ja työkustannukset jakautuivat seuraavain erikoiseräin kesken:

Työnjohto	Smk	6,269: 69
Työkalut	„	1,601: 02
Lakaisu	„	26,096: 15
Rikkainkuljetus	„	8,638: —
Lumenkuljetus	„	5,886: 90
Auraaminen	„	419: 40
Hiekoitus	„	2,449: 70
Yhteensä Smk		51,360: 86

Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapitoon käytettiin 1,000 markan määrärahasta Smk 998: 77.

Teiden puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 22,632: 36 määrärahan ollessa 18,000 markkaa. Määräraha ylitettiin lisääntyneen liikenteen ja sen vaatiman tehokkaamman puhtaanapidon johdosta.

Venesatamain y. m. puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 1,628: 85. Määräraha oli 700 markkaa.

Jäiden puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 5,715: 52 määrärahan ollessa 1,500 markkaa. Kaatopaikoilla voimaan saatettujen kovennettujen määräysten johdosta olivat eräät yksityiset puhtaanapitäjät sekä venäläinen sotaväki ruvenneet käyttämään jäitä käväistysten kaatopaikkoina. Osin tästä syystä, osin sen johdosta että myrsky viime keväänä ajoi jäitä ja joukon ajelehtivaa tavaraa satamiin, on määräraha näin tuntuvasti ylitetty.

Miehistön ja ajomiesten palkkaukseen oli osotettu 125,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 144,466: 02. Kaksijakojärjestelmän käytäntöön ottamisen johdosta irtisanottiin syyskuussa talonmistajain kanssa tehdyt vanhat sopimukset, ja lukuisat talonmistajat, jotka eivät olleet vielä päättäneet sopimuksia uudistaa, halusivat tämän johdosta saostuskaivonsa tyhjennettäväksi. Osin tästä syystä ja osin kaksijakojärjestelmän käytäntöön ottamisen johdosta ylitettiin määräraha. Lisämäärärahaa ei anottu, syystä että nämä työt suoritettiin vasta marras- ja joulukuulla, johon aikaan uutta järjestelmää ruvettiin käyttämään.

10 hevosen rehuista oli kustannuksia Smk 9,985: 07 lasketun määrän 7,600 markan sijasta. Määrärahan ylitys johtui osin reuhintain kohoamisesta, osin siitä että influenssaan sairastuneille hevosille tarvittiin lääkkeitä ja hoitoa.

Erinäisiä kustannuksia desinfiomisaineista, työkaluista y. m. oli Smk 14,697: 96 määrärahan ollessa 7,800 markkaa. Lannankuljetukseen käytettyjen rautatievaunujen päällysrakenteen korjaus on helmikuun 3 päivänä 1911 tehdyn sopimuksen mukaan puhtaanapitolaitoksen kustannettava. Tämä seikka ja kun erikoista rahamäärää ei ollut tätä tarkoitusta varten osotettu, vaikutti osaltaan tuntuvasti määrärahan ylittämiseen.

Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiatin ja kansien korjauksesta oli kustannuksia Smk 15,804 määrärahan ollessa 12,080 markkaa. Vuonna 1911 on tältä tililtä kustannettu erinäisiä töitä yksityisten talonmistajain puolesta, mutta laskut mainituista töistä kirjoitettiin vasta vuonna 1912. Näistä töistä on kertynyt 3,162 markkaa.

Rautatierahteja maksettiin vuonna 1911 Smk 30,640: 50. Määrärahan 25,000 markan ylitys johtui siitä, että vaunullisen rahti kohosi Smk:sta 6: 60 Smk:aan 14: 40.

Yleinen käymäläin puhtaanapito.

Kannellisten käymäläästiain, rikka-astiain ja ajoneuvojen ostoa, maksunosotuslomakkeiden y. m. hankintaa varten oli 43,000 markan määräraha, joka ylitettiin 704 markalla, sen johdosta että maksunosotuslomakkeet painettiin metallilevyille pahvin sijasta.

Kaupunginpuutarhurin antama kertomus puutarhaosaston töistä vuonna 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Säät y. m.

Toimintaa Helsingin kaupungin istutuksissa on vuonna 1911 harjoitettu likimain samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina.

Sää oli meidän oloihin nähden tavattoman lämmin ja kuiva. Sadetta tuli sängen säästeliäästi 5 jopa 6:kin viikon väliajoin, mistä johtui, että kaiken kasvullisuuden kastelua täytyi toimittaa erittäin runsaasti. Paitsi nurmia sekä istutettuja uusia puita ja pensaita täytyi kaduilla ja kävelypaikoilla olevia vanhempia lehtopuitakin kastella.

Alavammilla paikoilla, missä vesijohtovettä oli riittävästi saatavana, kehittyi istutusten kasvullisuus nopeasti ja rehevästi ja kukinta oli erittäin runsas, jota vastoin ylävämmillä paikoilla, niinkuin Ullanlinnanvuorilla, missä veden saanti oli niukempi, oli nurmien ja muunkin kasvullisuuden kehitys yleensä huonompi.

Kaupunginpuutarhassa toimitettavaa kasviviljelystä varten tuli lisäksi edellisenä vuonna muokattu yrttimäisten (monivuotisten) kasvien viljelykseen varattu vähäinen maa-alue. Näitä kasveja, joita on yhä yleisemmin ruvettu käyttämään uudenaikaisessa puutarha-arkkitehtuurissa, istutettiin vuoden varrella kaupunginpuutarhaan 13,535 tainta edelleen kehitettäväksi.

Kaupunginistutusten kukkaislaitteissa käytettyjä lehti- ja kukkasveja oli 40,063. Puita ja pensaita istutettiin 455.

Istutusten,
puutaimistojen
y. m. voimassa-
pito.

Kaupunginistutusten hoitoon osotetusta 99,140 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk 89,859: 93, joten siis säästyi Smk 9,280: 07. Tämä seikka johtunee siitä, ettei kaupunginpuutarhuri ollut selvillä määrärahan kulumisesta. N. s. kuukausitauluja puutarhaosastojen menoista ei voitu rakennuskonttorista saada muuta kuin ajoittain noin 2—3 kuukauden väliajoin, ja kunnossapitomäärärahan ylityksen välttämiseksi supistettiin töitä sentähden vuoden loppupuoliskolla enemmän kuin tarve olisi vaatinut.

Mainitun epäkohdan poistamiseksi on puutarhaosasto nyttemmin ottanut käytäntöön omat kirjat, joihin menot merkitään. Tämän johdosta voi kaupunginpuutarhuri milloin tahansa saada selville eri tilien aseman.

Kaupungin eri istutusten, puutaimistojen y. m. kunnossapitokustannukset vuonna 1911 näkyvät seuraavasta taulusta:

Ainespiha	Smk	636: 92
Aleksanteri II:n patsas	”	516: 28
Ateneum	”	286: —
Elisabetinpuistikko	”	456: 17
Eläintarha	”	4,917: 17
Erottajanpuistikko	”	553: 22
Esplanadit	”	13,699: 91
Fredrikintori	”	84: 52
Hakasalmi ja Hesperia	”	1,276: 70
Haudat	”	274: 60
Kaisaniemi	”	2,227: 39
Kaivopuisto	”	15,097: 88
Kapteenikadunpuistikko	”	374: 31
Kasvisuojat	”	15,293: 55
Katajanokanpuistikot	”	2,013: 76
Kaupunginpuutarha	”	2,773: 21
Kirurgisen sairaalan istutukset	”	867: 04
Konstantininkadun puistikko	”	84: 76
Koulutori	”	1,027: 98
Lapinlahdenpuistikko	”	387: 28
Lönnrotinpuistikko	”	436: 19
Marian sairaalan istutukset	”	746: 81
Punanotko	”	959: 96
Puutaimistot	”	4,854: 16
Ritarihuoneenpuistikko	”	637: 08
Sohvat	”	21: —
Suomen pankin puistikko	”	308: 96
Säätytalonpuistikko	”	1,312: 16
Talli	”	206: 50
Teknillisen korkeakoulun puistikko	”	460: 79
Tokantori	”	89: 60
Ullanlinnanvuoret	”	10,574: 83
Vanha kirkko	”	2,188: 15
Sekalaista	”	4,215: 09
Yhteensä	Smk	89,859: 93

Eläintarhan urheilukentälle asetettiin järjestysmies, joka aloitti virantoimituksensa kesäkuun alussa ja jatkoi sitä syyskuun loppuun. Määrärahasta, 600 markasta, käytettiin 575 markkaa.

Eläintarhan urheilukentän kunnossapidosta oli kustannuksia Smk 1,007: 57 määrärahan ollessa 1,000 markkaa.

Järjestysmiehen
asettaminen.

Eläintarhan
urheilukenttä.

- Punanotkon leikkikenttä. Punanotkon leikkikentän kunnossapitoa varten oli 500 markan määräraha, joka ylitettiin Smk:lla 65: 09.
- Käymäläin puhtaanapito. Kahden Eläintarhassa olevan käymälän puhtaanapidosta oli kustannuksia ainoastaan Smk 239: 86 määrärahan ollessa 500 markkaa.
- Asuinrakennusten polttoaineet. Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineita, lämmitystä, valaistusta ja siivoamista varten oli osotettu 1,152, 360 ja 150 markan määrärahat, joista kustakin käytettiin Smk 1,107: 69, 358: 68 ja 168: 02 eli yhteensä Smk 1,634: 39.
- Talvipuutarha. Talvipuutarhan kunnossapitoa ja koristelua varten oli osotettu 6,000 markkaa. Tämä määräraha ylitettiin Smk:lla 532: 36, joka summa tarvittiin talvella epäkuntoon joutuneen lämpöjohdon korjaukseen sekä kahden vedenpitävän venttiilin hankkimiseen.
- Tallipalvelijaston palkkausta, kaupunginpuutarhan tallin rehuja y. m. menoja varten oli Smk:n 6,029: 70 määräraha, josta käytettiin Smk 5,887: 70.
- Kasvisuojain korjaus. Tehtaankadun ja kaupunginpuutarhan vanhempain kasvisuojain korjauksista oli kustannuksia 1,831 markkaa määrärahan ollessa 2,000 markkaa.
- Tien kunnossapito. Alppilasta etelään korkeimmalle näköalapaikalle vievälle tielle ajettiin 208 kuormaa hiekkaa, jota paitsi toimitettiin tavalliset tien korjaustyöt. Tarkoitukseen osotetusta määrärahasta, 1,500 markasta, käytettiin Smk 1,436: 95.
- Nurmien ja kävelyteiden uudistus. Katajanokan puistikossa Rahapajankadun eteläpuolella samoin kuin Ritarihuoneen puistikossakin ovat nurmet ja kävelytiet uudistettiin. Vanhan kirkon puistikossa tasotettiin viistoon puistikon halki johtavat tiet, jotka talvisaikaisen hiekoituksen johdosta olivat käyneet liian korkeiksi. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 4,476: 42 määrärahan ollessa 4,500 markkaa.
- Aitausten kunnossapito. Paitsi tavallista kunnossapitotyötä ja talviaitain poistamista toimitettiin 4,285 aitauskepin maalaus ja aidattiin Simonkadun viereinen avonainen paikka sekä ostettiin 800 rautaista aitauskeppiä. Kustannuksia oli kaikkiaan Smk 2,729: 29 määrärahan ollessa 3,500 markkaa.
- Mullanvalmistus kaupungin-istutuksia varten. Eläintarhassa olevat vanhemmat multavarastot muokattiin ja uusia tehtiin Mäntymäen luoteispuolelle. Määrärahasta, 3,500 markasta, käytettiin Smk 3,446: 67.
- Hyötylavoihin ostettiin lantaa 557 markalla. Tarkoitusta varten oli 650 markan määräraha.
- Kaupungin vesilinnut. Kaupungin vesilintujen hoitoa varten osotettu 1,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 270: 68, syystä että lintujen lukumäärä kesäkuukausina oli ollut entistä jonkin verran suurempi.
- Leposohvat. Leposohvain korjauksesta oli kustannuksia Smk 2,265: 50 lasketun määrän 2,200 markan sijasta.

Työkalujen ostoa ja korjausta varten oleva 2,500 markan määrärahaa ylitettiin Smk:lla 418: 48, sen johdosta että puutarhastyökaluja tarvittiin enemmän kuin oli voitu arvata.

Työkalut.

Henrikinesplanadin puiden suojusristikkojen hankkimiseen käytettiin rahasääntöön pantu määräraha.

Suojusristikkojen hankkiminen.

Kustannuksia istutusten kasteluun, rakennuksiin ja kasvisuojain suihkukaivoihin y. m. käytetystä vedestä, jotka vesijohtokonttori oli likimääräisesti laskenut 12,000 markaksi, oli kesäkuukausina vallinneen tavattoman kuivan ja lämpimän sään johdosta Smk 15,215: 94.

Vedenkulutus-kustannukset.

Eläintarhassa teetettiin budjetissa hyväksytyt tiet enimmältä osalta rakennuskonttorin insinööriosaston toimesta. Raivaustyöt, jotka puutarhaosasto teetti, täytyi, sen johdosta että ensiksi mainitut työt näyttivät käyvän kalliimmiksi kuin oli laskettu, rajoittaa kasvullisuuden siistimiseen uusien teiden lähivierillä. Samasta syystä ei voitu toimittaa kasvullisuuden raivausta Hakasalmen puistossa.

Teiden teettämisen Eläintarhaan.

Mainituista töistä oli kuitenkin kustannuksia jonkin verran enemmän kuin vuosirahansäännössä oli laskettu, ja johtui tämä siitä, että alotetut työt täytyi saattaa loppuun, jotta uusia teitä voitaisiin käyttää liikenteeseen. Määräraha oli 25,000 markkaa ja se ylitettiin Smk:lla 2,339: 42.

Kaupungin kasvikoelmain ja puutarhahoidon uusia kasvivajoja tai säännöllistä voimassapitoa varten välittömästi tarpeellisia rakennuksia varten oli osotettu 25,000 markkaa. Tästä summasta käytettiin Smk 2,905: 60 uuden lämpöjohtokattilan ostoon sekä väliaikaisen kattilahuoneen sisustamiseksi erääseen kaupunginpuutarhan vanhemmista kasvisuojista. Ostettu kattila tulee myöhemmin käytettäväksi kaupunginpuutarhaan vastedes rakennettavissa kasvisuojissa. Määrärahan järeillä oleva osa varattiin vuonna 1912 teettäviä kasvisuojia varten.

Kasvivajain kunnossapito.

Käymälän teettämiseksi Eläintarhaan oli osotettu 2,500 markkaa, mutta summasta käytettiin ainoastaan Smk 1,201: 49.

Käymälän teettäminen.

Vesipostin laittamisesta Eläintarhaan oli kustannuksia Smk 454: 35 lasketun määrän 750 markan sijasta.

Vesipostin laittaminen.

Savilan puutaimiston kuntoonpanotyöt käsittivät pääasiallisimmin tien teettämisen välittömästi yhtyväksi kaupunginpuutarhaan päin kulkevaan tiehen. Teettämällä tämä tie on aikaansaatu mukava yhdysväylä kaupunginpuutarhan ja Savilan välille. Paitsi näitä töitä kaivettiin maata puutaimiston alueelle teettävään teiden paikalta sekä luotiin maavalli puutaimiston länsirajalle, mihin istutettiin kuusiaita. Määrärahasta, 2,500 markasta, käytettiin Smk 2,102: 79.

Savilan puutaimiston kuntoonpano.

Kaisaniemeen laitettiin kaksi tenniskenttää, jotka voidaan lu-

Tenniskenttäin laittaminen.

vuttaa käytettäväksi keväällä 1912. Määräraha, 6,600 markasta, käytettiin Smk 5,559: 29 ja loput varattiin teräslankaverkon hankkimiseksi kenttään ympärille.

Tokantorin
järjestely.

Tokantorin järjestely saatettiin vuoden varrella loppuun ja sikäläiset istutustyöt aloitetaan keväällä 1912. Torin tasotukseen tarvittavista tarveaineista oli kustannuksia hiukan enemmän kuin oli laskettu. Määräraha oli 4,000 markkaa ja se ylitettiin Smk:lla 376: 25.

Punanotkon
istutus- ja
tasotustöiden
jatkaminen.

Punanotkon tasotus- ja istutustöiden jatkamista varten oli budjetissa osotettu 10,000 markkaa. Tästä summasta käytettiin Smk 8,774: 73 erinäisten tarveaineiden kuljetukseen sekä lähinnä leikkikenttää olevain alain tasotukseen ja kylvöön. Sitä paitsi tasotettiin kävelyteitä Merimiehenkadun jatkoksen molemmin puolin sekä poistettiin tileistä 865 kuormaa eräästä notkossa olevasta multa-varastosta. Jällellä oleva määräraha, Smk 1,225: 27, varattiin seuraavan vuoden töitä varten.

Kaivopuiston
tasotustyöt.

Kaivopuistossa tasotettiin huvilapalstain n:ojen 7 ja 8 välillä Itäisen ja Ison Lehtotien välisenä suoranaisena yhdysväylänä oleva tie. Puiston lounaisosassa viitoitettiin vanhaa varustusta kohti kulkeva uusi tie, joka päällystettiin 60 sm. paksulla kivikerroksella; alastomille kallioille ajettiin 1,101 kuormaa multaa vastaisen kasvullisuuden alustaksi. Näitä töitä varten olevasta 5,000 markan määrärahaista käytettiin Smk 4,637: 77.

Kelkkaratain
laittaminen.

Kaisaniemeen laitettiin tavanmukaiset 4 kelkkarataa, jotka luovutettiin yleisölle helmikuun 13 päivänä ja suljettiin suojaisen sään johdosta maaliskuun 4 päivänä. Määrärahaa oli 1,600 markkaa, kustannuksia Smk 1,385: 06.

Ajotien teettämiseksi rautatielinjan länsipuolitse Fredriksperiin oli pantu määräraha puutarhausaston vuosirahansääntöön, mutta työn teetti rakennuskonttorin insinööriostas.

Sekalaiset työt.

Sitä vastoin teetti puutarhausasto seuraavat vuosirahansääntöön merkitsemättömät työt, nimittäin: Marian sairaalan uutisrakennusten viereisten avonaisten paikkain tasotuksen ja osittaisen istutuksen, kunnan työväenasuntojen viereiset tasotus- ja istutustyöt, 5 jalavan istuttamisen Toukolan kansakoulun vierelle sekä 9 lehmuksen istuttamisen Annankadun kansakoulun vierelle.

Eläintarhan
kansakoulu-
puutarha.

Eläintarhan kansakoulupuutarhaan ajettiin käytävään tasottamiseksi 1,374 kuormaa hiekkatäytettä, joka työ pantiin kaupungin kansakoulujohtokunnan maksettavaksi.

Kirurgisen sairaalan edustalla olevat, aikaisemmin kiveyksellä päällystetyt pihamaat peitettiin hiekalla. Työn kustansi yleisten töiden lihallitus.

Helsingin kaupungin metsäin hoitoa varten asetetun metsänhoitajan kertomus vuodelta 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Edellisenä vuonna aloitettu tukkipuiden lukeminen suoritettiin loppuun osassa Greijuksen metsää sekä Malmin ja Dalin huvilaluodeilla, jolloin luettiin kaikkiaan 3,704 mäntyä, 1,240 kuusta ja 1 koivu, jotka 18 englannin jalan korkeudella olivat vähintään 6 englannin tuumaa läpimitaten.

Tukkipuiden lukeminen.

Tukkipuiden kaato Greijuksen metsäalueella saatettiin niinkään vuoden varrella loppuun, ja maksettiin kaatamisesta, ajosta y. m. Smk 4,532: 58. Tällöin saatiin parruja, rakennushirsiä, piiruja, ratapölkkyjä, pollareja ja halkoja, mitkä kaikki on käytetty kaupungin tarpeisiin.

Tukkipuiden kaato.

Apuharvennusta toimitettiin vuoden varrella Forsbyn, Gumtähden, Kottbyn ja Åggelbyn kartanon metsissä, jolloin saatiin 146 m³ koivutukkeja, 38.5 pituusmetriä hirsiiä ja 121 metristä syltä halkoja, jotka on toimitettu osin Oulunkylän lastenkotiin sekä työ- ja vaivastaloon, osin kaupungin tarpeisiin ja metsänvartijain asuntoihin.

Apuharvennus.

Metsänperkausta on vähänlaisessa määrässä toimitettu, koska saatua puutavaraa vain vähäiseltä osalta käy hakkaaminen haloiksi. Peitehirsien sijasta kallionlouhinnassa käytettäväksi on kertomusvuonnakin valmistettu rautalangalla sidottuja risukimppuja.

Metsänperkaus.

Metsäpaloja tai niiden alkuja syntyi vuoden varrella 13 kertaa eri paikoilla Meilansin, Greijuksen ja Forsbyn mailla, jolloin tulelle alttiiksi joutui kaikkiaan 2.25 hehtaaria maata, tulen kuitenkin aikaansaamatta mainittavaa vahinkoa kasvavalle metsälle, vaan kävi se enimmäkseen kulovalkeana aukeilla paikoilla. Sammutustyössä oli kaupungin palokunta apuna 4 ja Bölen palokunta 3 kertaa.

Metsäpalot.

Vahingonteko on tuntuvasti vähentynyt, sittenkun entisten lisäksi 16 kieltotaulua oli sijoitettu sopiviin paikkoihin teiden varille ja metsän rinteisiin sekä puhelimet hankittu metsänvartijain asuntoihin.

Vahingonteko.

Samasta syystä, mikä edellisessä vuosikertomuksessa mainittiin, on ylimääräistä vartiomiestistöä palkattu juhannus- ja joulupyhän edellisiksi päiviksi, ja oli tästä kertomusvuonna kustannuksia Smk 497: 07.

Ylimääräinen vartioiminen.

Katsaus metsänhoidosta y. m. olleisiin työkustannuksiin.

Menot ja tulot

Menoja.

Tukkien kaato, kuljetus y. m.	Smk	4,532: 58
Apuharvennus, kuljetus y. m.	„	1,954: 92
Metsänperkaus y. m.	„	165: 13

Ilmoitustaulujen asettaminen	Smk	30: 65
Ylimääräinen vartioiminen	”	497: 07
Metsäpalojen sammutus ja silmälläpito	”	294: 19
Tukkien lukeminen ja maalaus	”	46: 20
	Smk	<u>7,520: 74</u>

Tuloja.

Saatujen metsätuotteiden y. m. arvo	Smk	16,682: 52
Säästö vuodelta 1911 oli siis	”	9,161: 78
